

Han som räddade banken

15.05.2019

En risktagare i mammas fotspår

1934

Han kom, han såg, han tecknade aktier. När hotet från Helsingfors Aktiebank hängde över Ålands Aktiebank är det snudd på poesi att räddningen kom från havet.

Skeppsredaren Gustaf Erikson hade redan tidigare ägt ett knippe aktier i Ålands Aktiebank. För att bli kvitt Helsingfors Aktiebank och ge Ålands Aktiebank arbetsro började Erikson med att teckna 7 000 aktier i den första emissionen. Sedan garanterade han de följande emissionerna. När dammet lagt sig 1934 var ställningen i Ålands Aktiebank som följer: Helsingfors Aktiebank 28 procent, Gustaf Erikson 38 procent. Historikern Erik Tudeer skriver

Ingen annan ålänning hade kunnat göra en sådan satsning åren 1933-34. Utan Gustaf Eriksons stöd hade banken inte längre kunnat fortleva som åländsk, självständig institution.

Varför kom det inget motdrag från Helsingfors Aktiebank när Erikson friskt försåg sig med aktier i Ålands Aktiebank? Det visade sig att Helsingfors Aktiebank själv hade fullt sjå med att överleva. Bankens vackra siffror var nämligen en bubbla. Att bankdirektörerna i Helsingfors inte längre var så pigga på att tävla med Gustaf Erikson i aktieinnehav är begripligt, de behövde sina pengar för att reda upp alla hopplösa krediter man dragit på sig genom sin glupskhet efter småbanker. Men vem var Gustaf Erikson?

Han var hemma i Hellestorp i Lemland sydost om Mariehamn. Hans pappa Gustaf var sjökapten och ägde flera fartygsandelar. Det var ändå mamma Amalia som hade det skarpaste affärssinnet i familjen. Dels förvaltade hon ärvda fartygsandelar, dels köpte hon så pass ivrigt nya andelar att hon med tiden blev partsredare i 14 fartyg.

När Gustaf Erikson som 40-åring etablerade sig som redare i Mariehamn 1913 hade han redan en lång karriär bakom sig. Vid tio års ålder hade han gått till sjöss, efter fyra år i folkskola. Förutom studier vid navigationsskolorna i Mariehamn, Uleåborg och Vasa var Erikson till sjöss i 30 år. När han 1913 satsade sina pengar på den gamla barken Tjerimaj lade han grunden för sitt imperium av segelfartyg, Rederi AB Gustaf Erikson. Som Segelfartygens konung skulle han äga 66 handelsfartyg, varav 46 var segelfartyg, under åren 1913-1947.

Författaren Benita Mattsson-Eklund skriver att Eriksons framgångar berodde på två faktorer. Dels hans oräddhet att satsa på fartyg, dels hans risktålighet vid upplåning av pengar. Till det ska vi lägga hans bemanningsstrategi. Helst anställde Gustaf Erikson dugligt åländskt sjöfolk som han personligen kände. Det var en strategi som säkert förklarar rederiets relativt få olyckstillbud. Vidare hade Erikson ett gott ekonomiskt sinnelag i kombination med sparsamhet och händighet. Kunde Ålands Aktiebank ha önskat sig en mer lämpad storägare? Knappast. Erik Tudeer skriver:

Sjöfartsrådet Erikson uppträdde alltid ytterst korrekt, utan att någonsin vädja till sin obestridliga maktställning. Han invaldes i ÅAB:s förvaltningsråd, där hans kapacitet blev banken till stor nytta, bl.a. i det stora bankhusprojektet.

Med Gustaf Erikson inleddes en ny epok som kom att pågå in på 1980-talet. Ålands Aktiebank blev redarnas bank. Det var ett förtroende som hade både sina goda och dåliga sidor. Men låt oss nu efter alla stormar som banken hade kämpat sig igenom underhållas av en helt annan slags storm, nämligen stormen i vattenglasets: den stora bankhusstriden.

Sanningen om Ålandsbanken

100 berättelser genom 100 år

Joakim Enegren

Med bidrag av Annika Lundqvist, Leo Löthman och Teo Tuominen.

Foto: Gustaf Erikson ombord på barken Herzogin Cecilie, Ålands sjöfartsmuseum.